טז: קרבן שלשה עשר שופרות פ"ו שקלים העדה

תן מהם חצי טפח לכל כותל. שהרי מכתון נמדד אמתיים וחצי ארכו: **ר"ג תן רחבן של לוחות לרחבו של ארון.** **ר"ג תני טפח מכאן וחצי טפח מכאן לכותל נשתיירו שני טפחים לשילוט.** שהרי אין ס"ת נכנס לריחב כאותן שני טפחים שנשתיירו בתוכן שבין ס"ת ובין הארון: **וסכן ארון.** וחלה ארון נמי כלי הוא שהרי מיטלטל בשבת הגפיעה: **ר"ג ורחבן שלשה על ארון של לוחות לארכו של ארון:** **אלנע לכתלים מכאן.** שהטפח ד' אלנעות: **תני טפח מכאן וכו' לשילוט.** לשוט הלוחות מן הארון לצד הצידי: **נתן של וכו.** הפנימית כשל

ר"ג מי עפח לכל כותל. לעוני הכתלים שהרי מכתון נמדד אמתים וחצי ארכו: **ר"מ.** שמתא משה כמ"ש וישתיו משה את התורה וגו': **תני עפח.** דד' לוחות לתבן י"ב: **לשילוט.** הייתו שיהיה ריוח קצת לוחות ביתבי י"ב ב"י ומכו דפרוך בכבלי תרי בתרי היכא יתיב: **כיצד כו.** לחידי המכיא סדר הלוחות בארון מפרש למעשה הארון: ה"ג ר"מ. אל"ג בן גמליאל ונשתכח מסורת הלקמן והכא הוא כר פלוגתיה דר"ל והוא סתם ר"מ: **שלש מיכות כו.** שנאמר מכות ומתון תצטו ומל עד באמצע והיינו בתון של זהב וזהב ומתן של זהב שני כתון של עץ ומיפה שפתו העליונה בזהב נמצא מחופה מכות ומצמתן: **של וזהב.** לתבון: **כשל עץ.** ושל עץ הוא לתבון: **שפתו העליונה.** ליפה זהב שלא יהא הטץ ניכר: **כין נסר לנסר.** שיהיה לחתם: **לידי היו פלוטות.** אמר שפיכם מדת הלוחות והארון ומעשיהם מפרש כתיבת הלוחות כיצד: **ר"מ ר"ג נרא.** דהא כתן בר פלוגתיה דשב"י. ורחב"ג מלינו בגדה ס"ג ל' שהיה בימי ר"מ ואילו מנינה אמר ר"י היה בימי ר"ג במ"ש בגדה ר"ד ב' ונם דמיימי ליה על מילתא אחרינא: ר"ג **ויכתוב על הלוחות עשרת הדברים.** דברים שנרמה על שתיהן יחד ה' על אם וה' על זה ופסוק הכתוב בספרים שיטת הוא: **ר"ג דתיב ויגד וגו' לעשות עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים.** דרש ויכתבם לעשרת הדברים על זה: **רבנ"י אומר כ' שנאמר כתובים מב' עבריהם.** וס"ל כרבנן דעל עבר ל' היה כתוב עשרה וכן על עבר הה' וכן כתבי: **מ' על לוח זה.** ס"ל כרבנ"י שהיו כתובים מב' עבריהם אך דברים מזה ומזה שבכל עבר היו כתובים עבר מול עבר: **מערגת.** מרוכבים: **כין כל דיבור כו' שנעשרת הדברות נכלל כל הפורב.** ובוויהם היו כל הקדוקים ופוחיתיהם וכמ"ש בתדבש ע"פ תורי אהב נעשה לך עם נקודות הכסף: **כיפא רבא.** כדמפרש ר"ל. וכמ"ש ומלאה הארן דעה כמים ליה מכסתיה: **כין גל גדול לגל גדול גלים קטנים.** עשרת הדברות היו כלליות ונקרא גל גדול וביניהן הקדוקין תורה ודברי סופרים והן גלים קטנים ח"ש יפה לימדני כו': ה"ג **ג"ר שנתנומא כו' דרכי פנחס** **כרכי מאיר ניחא לרבי יהודה קשיא ס"ם היקן מנח.** דלר"מ היה מקום לס"מ כדלעיל אבל לרבי יהודה היקן היה הס"מ מונח ומנני כמין גלסקין כו'. ובנבלין **שם איתא תרנו** שבשיטו שלשתיו עליו הי' הס"ם מונח: **[ב]** מן **מל דעתה' דר"י** עד מ"מו דר"מ ר"ג. כי כבר נרסינן לה לעיל קודם מ"ש דר"י: **[ל]** ל"ל ע"ד דר' יהודה. ובו' בספר תקלין מדמין ומתלת טעם לנבח לכל הנרסאות הכ"ל: **[מ]** ה"ג תורה שנתן הקב"ה למשה **אם** לנבח תרוייהו בשם שחוזה מוכללת מאם מלינה בשם שנתנה בשם שנאמר מימינו וכו':

מסורת הש"ס

[א] טפחים, כ) שב ארון, ג) יומא עב ב, ד) מדרש חזית פ' תורי זהב, ה) מדרש חזית פ' ידיו גלילי זהב, ו) שם פ' ראשו כתם פז, ז) הלא הוא, ח) מדות פ"ב מ"ו, **ט)** נדה דל"ל עד שער המים שבו מכניסין לעזרות וכו',

נוסחת הבבלי

(א) שם"ת מונח בתוכה רים לקים כו' אלנע (ומתלה) לכתלים כו' אלנע (ומתלה) לכתלי כו' אלנע לכל כותל בשחיר אלי טפח מיכן ואלי טפח מיכן לשלוט מקום שם"ת מונח: **(ב)** תנאים בן אחי ר' יהושע אומר כו': **(ג)** ר"פ אמר בשם ר"ש תורה שנתן הקב"ה לי למשה אם לנבח כו' היא אמא תוכה נולדת אמא מוכלכלת אמא מוכה מימינו של הקב"ה שנאמר מימינו אש דת למו: **(ד)** ואיכן היו משחחים כו' ר"ג שערי דיומים כו':

הגהות הגר"א

[א] אמן ואמרבעה לוחו' עד תן ריוחבן נמתקן: **[ב]** ל"ל תן מארכן של לוחות לרחבו של ארון וכו': **[ג]** ל"ל ורחבן שלשה טפחים וכ"ל בגרסת הקי"ע: **[ד]** מכאן עד תן רחבן כו' נמתקן: **[ה]** ר"מ בן גמליאל ל"נ. ונשתכח מסורת דלקמן והכא כר פלוגתיה ר"ש ב"ל אמא אמא סתם ר"מ: **[ו]** ר"מ בן גמליאל נרסינן דהא כאן בר פלוגתיה דשב"י: **[ז]** ר"ג ויכתוב על הלוחות את דברי הברית עשרת הדברי' כו'. ודברים עשרת על שהיתן יחד ה' על אם וה' על זה. ופסוק הכתוב בספרי' שנוס היא: **[ח]** ר"ג שנאמר וגד לכם את בריתו וכו' וכתבם על שני לוחות האבנים. כי ממלת ויכתבם קא דרש ר' על לוח זה וי' על לוח זה לכן לאזי לכתוב גם פיסי' דקרא: **[ט]** ל"ל שנא' כתובים מבני עבריהם כתב על לוח זה וכתב על לוח זה: **[י]** ר"ג אמר ר' תנחומא מתקשיא קומי דר' שיתמה דר' מנחמא כר"מ ניחא לר"י קשיא ס"מ היקן מונח על דעתיה דר' יהודה כמין גלסקין עשו לו מכתין ויהיה ס"מ מונח בתוכו כל"ל וה"ם דלר"מ יהיה מקום לס"מ כדלעיל אבל לרי' היקן היה הס"מ מונח ומנני כמין גלסקין כו'. ובנבלין **שם** איתא תרנו שבשיטו שלשתיו עליו הי' הס"ם מונח: **[כ]** מן **מל** דעתה' דר"י עד מ"מו דר"מ ל"נ. כי כבר נרסינן לה לעיל קודם מ"ש דר"י: **[ל]** ל"ל ע"ד דר' יהודה. ובו' בספר תקלין מדמין ומתלת טעם לנבח לכל הנרסאות הכ"ל: **[מ]** ה"ג תורה שנתן הקב"ה למשה **אם** לנבח תרוייהו בשם שחוזה מוכללת מאם מלינה בשם שנתנה בשם שנאמר מימינו וכו':

גליון הש"ס

[ח] עי' ש"ת הרדב"ז ח"ג סימן תקמ"ט:

תורה אור השלם

1. וַעֲשֵׂת אָרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֻמָּתַיִם וָחֲצִי אָרְכּוֹ וְאַמָּה וָחֲצִי רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֲצִי קֹמָתוֹ: שמות כה י
2. וְאָכַבְתָּ עַל הַלֻּחֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ וְשַׂמְתָּם בָּאָרוֹן: דברים י ב
3. רְצִפֵּת אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּית וּמִחוּץ תְּצַפֶּנּוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זֵר זָהָב סָבִיב: שמות כה יא
4. וְיָצַר לָכֶם אֵת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים וַיִּכְתְּבֵם עַל שְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים: דברים ד ג
5. וְיָסֵן וַיַּרֶד מִשֶּׂה מִן הָהָר וּשְׁנֵי לֻחוֹת הָעֵדֻת בְּיָדוֹ לֻחֹת כְּתֻבִים מִשְּׁנֵי עִבְרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים: שמות לב טו
6. יָדֵי גְלִילִי זָהָב מְמֻלָּאִים בְּתַרְשִׁישׁ מְעִי עֶשֶׁת מֵעַי עֵשֶׁת שֵׁן מְעֻלָּפֹת סַפִּירִים: שיר השירים ה יד
7. לְקֹחַ אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשַׂמְתָּם אֹתוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵדֻת: דברים לא כו
8. וְנָתַתָּ אֵת הַכַּפֹּרֶת עַל הָאָרֹן מִלְּמַעְלָה וְאֶל הָאָרֹן תִּתֵּן אֵת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ: שמות כה כא
9. וַיֹּאמֶר יְיָ מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן וְאִתָּה מִרְבְּבֹת קֹדֶשׁ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ: דברים לג ב

תקלין חדתין

טפחים: **תני עפח לכל כותל.** לעוני הכתלים שהרי מכתון נמדד אמתים וחצי ארכו: **ר"מ.** שמתא משה כמ"ש וישתיו משה את התורה וגו': **תני עפח.** דד' לוחות לתבן י"ב: **לשילוט.** הייתו שיהיה ריוח קצת לוחות ביתבי י"ב ב"י ומכו דפרוך בכבלי תרי בתרי היכא יתיב: **כיצד כו.** לחידי המכיא סדר הלוחות בארון מפרש למעשה הארון: ה"ג ר"מ. אל"ג בן גמליאל ונשתכח מסורת הלקמן והכא הוא כר פלוגתיה דר"ל והוא סתם ר"מ: **שלש מיכות כו.** שנאמר מכות ומתון תצטו ומל עד באמצע והיינו בתון של זהב וזהב ומתן של זהב שני כתון של עץ ומיפה שפתו העליונה בזהב נמצא מחופה מכות ומצמתן: **של וזהב.** לתבון: **כשל עץ.** ושל עץ הוא לתבון: **שפתו העליונה.** ליפה זהב שלא יהא הטץ ניכר: **כין נסר לנסר.** שיהיה לחתם: **לידי היו פלוטות.** אמר שפיכם מדת הלוחות והארון ומעשיהם מפרש כתיבת הלוחות כיצד: **ר"מ ר"ג נרא.** דהא כתן בר פלוגתיה דשב"י. ורחב"ג מלינו בגדה ס"ג ל' שהיה בימי ר"מ ואילו מנינה אמר ר"י היה בימי ר"ג במ"ש בגדה ר"ד ב' ונם דמיימי ליה על מילתא אחרינא: ר"ג **ויכתוב** על הלוחות **עשרת הדברים.** דברים שנרמה על שתיהן יחד ה' על אם וה' על זה ופסוק הכתוב בספרים שיטת הוא: **ר"ג דתיב ויגד וגו' לעשות עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים.** דרש ויכתבם לעשרת הדברים על זה: **רבנ"י אומר כ' שנאמר כתובים מב' עבריהם.** וס"ל כרבנן דעל עבר ל' היה כתוב עשרה וכן על עבר הה' וכן כתבי: **מ' על לוח זה.** ס"ל כרבנ"י שהיו כתובים מב' עבריהם אך דברים מזה ומזה שבכל עבר היו כתובים עבר מול עבר: **מערגת.** מרוכבים: **כין כל דיבור כו' שנעשרת הדברות נכלל כל הפורב.** ובוויהם היו כל הקדוקין ופוחיתיהם וכמ"ש בתדבש ע"פ תורי אהב נעשה לך עם נקודות הכסף: **כיפא רבא.** כדמפרש ר"ל. וכמ"ש ומלאה הארן דעה כמים ליה מכסתיה: **כין גל גדול לגל גדול גלים קטנים.** עשרת הדברות היו כלליות ונקרא גל גדול וביניהן הקדוקין תורה ודברי סופרים והן גלים קטנים ח"ש יפה לימדני כו': ה"ג **ג"ר שנתנומא כו' דרכי פנחס** **כרכי מאיר ניחא לרבי יהודה קשיא ס"ם היקן מנח.** דלר"מ היה מקום לס"מ כדלעיל אבל לרבי יהודה הס"מ מונח ומנני כמין גלסקין כו'. ובנבלין **שם** איתא תרנו שבשיטו שלשתיו עליו הי' הס"ם מונח: **[ב]** מן **מל** דעתה' דר"י עד מ"מו דר"מ ל"נ. כי כבר נרסינן לה לעיל קודם מ"ש דר"י: **[ל]** ל"ל ע"ד דר' יהודה. ובו' בספר תקלין מדמין ומתלת טעם לנבח לכל הנרסאות הכ"ל: **[מ]** ה"ג תורה שנתן הקב"ה למשה **אם** לנבח תרוייהו בשם שחוזה מוכללת מאם מלינה בשם שנתנה בשם שנאמר מימינו וכו':

ריבב"ן

מתני' [ד] (עד ד) לוחות. שלמה שהיתה מחזקת ג' לוגין כדאמר בסוכה נב: בתרא שהיו מנסכין בתמיד של שחר בתנ בשבת ניסוך היין שהוא רביעית ההין לחייבו ג'

תן מהם חצי טפח לכל כותל. לעוני הכתלים שהרי מכתון נמדד אמתים וחצי ארכו: **ר"מ.** שמתא משה כמ"ש וישתיו משה את התורה וגו': **תני עפח.** דד' לוחות לתבן י"ב: **לשילוט.** הייתו שיהיה ריוח קצת לוחות ביתבי י"ב ב"י ומכו דפרוך בכבלי תרי בתרי היכא יתיב: **כיצד כו.** לחידי המכיא סדר הלוחות בארון מפרש למעשה הארון: ה"ג ר"מ. אל"ג בן גמליאל ונשתכח מסורת הלקמן והכא הוא כר פלוגתיה דר"ל והוא סתם ר"מ: **שלש מיכות כו.** שנאמר מכות ומתון תצטו ומל עד באמצע והיינו בתון של זהב וזהב ומתן של זהב שני כתון של עץ ומיפה שפתו העליונה בזהב נמצא מחופה מכות ומצמתן: **של וזהב.** לתבון: **כשל עץ.** ושל עץ הוא לתבון: **שפתו העליונה.** ליפה זהב שלא יהא הטץ ניכר: **כין נסר לנסר.** שיהיה לחתם: **לידי היו פלוטות.** אמר שפיכם מדת הלוחות והארון ומעשיהם מפרש כתיבת הלוחות כיצד: **ר"מ ר"ג נרא.** דהא כתן בר פלוגתיה דשב"י. ורחב"ג מלינו בגדה ס"ג ל' שהיה בימי ר"מ ואילו מנינה אמר ר"י היה בימי ר"ג במ"ש בגדה ר"ד ב' ונם דמיימי ליה על מילתא אחרינא: ר"ג **ויכתוב** על הלוחות **עשרת הדברים.** דברים שנרמה על שתיהן יחד ה' על אם וה' על זה ופסוק הכתוב בספרים שיטת הוא: **ר"ג דתיב ויגד וגו' לעשות עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים.** דרש ויכתבם לעשרת הדברים על זה: **רבנ"י אומר כ' שנאמר כתובים מב' עבריהם.** וס"ל כרבנן דעל עבר ל' היה כתוב עשרה וכן על עבר הה' וכן כתבי: **מ' על לוח זה.** ס"ל כרבנ"י שהיו כתובים מב' עבריהם אך דברים מזה ומזה שבכל עבר היו כתובים עבר מול עבר: **מערגת.** מרוכבים: **כין כל דיבור כו' שנעשרת הדברות נכלל כל הפורב.** ובוויהם היו כל הקדוקין ופוחיתיהם וכמ"ש בתדבש ע"פ תורי אהב נעשה לך עם נקודות הכסף: **כיפא רבא.** כדמפרש ר"ל. וכמ"ש ומלאה הארן דעה כמים ליה מכסתיה: **כין גל גדול לגל גדול גלים קטנים.** עשרת הדברות היו כלליות ונקרא גל גדול וביניהן הקדוקין תורה ודברי סופרים והן גלים קטנים ח"ש יפה לימדני כו': ה"ג **ג"ר שנתנומא כו' דרכי פנחס** **כרכי מאיר ניחא לרבי יהודה קשיא ס"ם היקן מנח.** דלר"מ היה מקום לס"מ כדלעיל אבל לרבי יהודה הס"מ מונח ומנני כמין גלסקין כו'. ובנבלין **שם** איתא תרנו שבשיטו שלשתיו עליו הי' הס"ם מונח: **[ב]** מן **מל** דעתה' דר"י עד מ"מו דר"מ ל"נ. כי כבר נרסינן לה לעיל קודם מ"ש דר"י: **[ל]** ל"ל ע"ד דר' יהודה. ובו' בספר תקלין מדמין ומתלת טעם לנבח לכל הנרסאות הכ"ל: **[מ]** ה"ג תורה שנתן הקב"ה למשה **אם** לנבח תרוייהו בשם שחוזה מוכללת מאם מלינה בשם שנתנה בשם שנאמר מימינו וכו':

הלכה ב מתני' (ד) **היכן היו השתחויות האלו ארבע בצפון וארבע בדרום שלש במזרח וב' במערב כנגד** [מ] **שלשה עשר שערים דרומיים סמוכים למערב שער העליון שער הדלק שער הבכורות שער המים ולמה נקרא שמו שער המים שבו מכניסין צלוחית של**

תן מהם חצי טפח לכל כותל נשתייר שני טפחים לספר תורה רחבו של ארון תשעה טפחים הכתיב [1] אמה וחצי רחבו אמתא אשתא ופלגות אמתא תלתא [א] וארבעה לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב [2] אשר שברת ושמתם בארון הלוחות היו כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן ששה טפחים [ב] תן רחבן של לוחות לרוחבו של ארון נשתייר שם שלשה טפחים חצי טפח מכאן לכותל זה וחצי טפח מכאן לכותל זה ושפחים לשילוט מקום שספר תורה [א] מונה ר"ש בן לקיש אמר באמה בת חמשה טפחים היה הארון עשוי מאן תנא באמה בת חמשה טפחים ר' יהודה דתנינן תמן ר' יהודה אומר אמת הבנין ששה [ג] של הכלים חמשה והן ארון כלי הוא על דעתיה דרבי יהודה דו אמר באמה של חמשה טפחים היה אורכו [3] עשוי שנים עשר טפח ומחצה דכתיב אמתים וחצי ארכו אמתא חמשא ואמתא ה' ופלגות אמתא תרי ופלג וד' לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון והלוחות היה כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן [ג] ששה טפחים תן (רחבן) ארכן של לוחות לארכו של ארון ונשתייר שם חצי טפח אצבע לכותל מכאן ואצבע לכותל מכאן רוחבו של ארון שבעה טפחים ומחצה דכתיב אמה וחצי רחבו אמתא חמשה ופלגות אמתא תרא ופלג [ד] וד' לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון הלוחות היה כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן (ארכן) לרוחבו של ארון ונשתייר שם טפח ומחצה אצבע לכותל מכאן ואצבע לכותל מכאן חצי טפח מכאן וחצי טפח מכאן לשילוט כיצד [3] עשה בצלאל את הארון [ה] ר"ח (בן גמליאל) אמר שלש תיבות עשאו שתים של זהב ואחת של עין נתן של זהב בשל עין ושל עין בשל זהב וציפהו דכתיב [3] וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ מת"ל תצפנו להביא שפתו העליונה רשב"ל [ז] אמר תיבה אחת עשאו וציפהו דכתיב וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ מת"ל תצפנו א"ר פנחס להביא בין נסר לנסר [ח] כיצד היו הלוחות כתובים [ו] ר"ר [ב] חנינה (בן אחיה ר' יהודה) בן גמליאל אומר חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה הה"ד [ז] [4] ויכתבם על שני לוחות אבנים חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה ורבנן אמרי עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה [ח] הה"ד ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה ר"ש בן יוחאי אומר עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה [ט] דכתיב ויכתבם על שני לוחות אבנים עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה רבי סימאי אמר ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה דכתיב [5] מזה ומזה הם כתובים מטרוגה חנניה בן אחי רבי יהושע אומר בין כל דבור ודבור דקדוקיה ואותיותיה של תורה דכתיב [6] ממולאים בתרשיש כימא רבא ר"ש בן לקיש כד הוה מטי הדין קרייה הוה אמר יפה למדני חנניה בן אחי רבי יהושע מה הים הזה בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים כך בין כל דבור ודבור דקדוקיה ואותיותיה של תורה אמר ר' תנחומא [י] איתקשיית קומי רבי פנחס אתיא כר' יהודה ולא אתיא כר"מ מ"ט דר' יהודה דכתיב [7] לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' וגו' [ב] על דעתיה דר' יהודה דו אמר היכן היה ספר תורה נתון כמין גלוסקי' עשוי לו מבחוץ והיה ספר [8] ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך על דעתיה [ל] דר"מ דו אמר אין מוקדם ומאוחר בתורה אלא ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך וא"ב ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה רבי פנחס [ג] בשם רשב"ל [מ] התורה שנתן לו הקב"ה למשה נתנה לו אש לבנה חרותה באש שחורה היא אש מובללת באש חצובה מאש ונתונה מאש [9] דכתיב מימינו אש דת למו:

הלכה ב מתני' (ד) **היכן היו השתחויות האלו ארבע בצפון וארבע בדרום שלש במזרח וב' במערב כנגד** [מ] **שלשה עשר שערים דרומיים סמוכים למערב שער העליון שער הדלק שער הבכורות שער המים ולמה נקרא שמו שער המים שבו מכניסין צלוחית של**

שער הסמוך למערב שהוא שער העליון ואחריו שער הדלקה של נסמת הצלים שהיתה בעזרה ולכן הם היו מכניסים עלי המערכה שדולקים ע"ג המזבח: **שער הבכורות.** שמכניסים שם הבכורות

מתני' [ד] (עד ד) לוחות. שלמה שהיתה מחזקת ג' לוגין כדאמר בסוכה נב: בתרא שהיו מנסכין בתמיד של שחר בתנ בשבת ניסוך היין שהוא רביעית ההין לחייבו ג'

תן מהם חצי טפח לכל כותל. לעוני הכתלים שהרי מכתון נמדד אמתים וחצי ארכו: **ר"מ.** שמתא משה כמ"ש וישתיו משה את התורה וגו': **תני עפח.** דד' לוחות לתבן י"ב: **לשילוט.** הייתו שיהיה ריוח קצת לוחות ביתבי י"ב ב"י ומכו דפרוך בכבלי תרי בתרי היכא יתיב: **כיצד כו.** לחידי המכיא סדר הלוחות בארון מפרש למעשה הארון: ה"ג ר"מ. אל"ג בן גמליאל ונשתכח מסורת הלקמן והכא הוא כר פלוגתיה דר"ל והוא סתם ר"מ: **שלש מיכות כו.** שנאמר מכות ומתון תצטו ומל עד באמצע והיינו בתון של זהב וזהב ומתן של זהב שני כתון של עץ ומיפה שפתו העליונה בזהב נמצא מחופה מכות ומצמתן: **של וזהב.** לתבון: **כשל עץ.** ושל עץ הוא לתבון: **שפתו העליונה.** ליפה זהב שלא יהא הטץ ניכר: **כין נסר לנסר.** שיהיה לחתם: **לידי היו פלוטות.** אמר שפיכם מדת הלוחות והארון ומעשיהם מפרש כתיבת הלוחות כיצד: **ר"מ ר"ג נרא.** דהא כתן בר פלוגתיה דשב"י. ורחב"ג מלינו בגדה ס"ג ל' שהיה בימי ר"מ ואילו מנינה אמר ר"י היה בימי ר"ג במ"ש בגדה ר"ד ב' ונם דמיימי ליה על מילתא אחרינא: ר"ג **ויכתוב** על הלוחות **עשרת הדברים.** דברים שנרמה על שתיהן יחד ה' על אם וה' על זה ופסוק הכתוב בספרים שיטת הוא: **ר"ג דתיב ויגד וגו' לעשות עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים.** דרש ויכתבם לעשרת הדברים על זה: **רבנ"י אומר כ' שנאמר כתובים מב' עבריהם.** וס"ל כרבנן דעל עבר ל' היה כתוב עשרה וכן על עבר הה' וכן כתבי: **מ' על לוח זה.** ס"ל כרבנ"י שהיו כתובים מב' עבריהם אך דברים מזה ומזה שבכל עבר היו כתובים עבר מול עבר: **מערגת.** מרוכבים: **כין כל דיבור כו' שנעשרת הדברות נכלל כל הפורב.** ובוויהם היו כל הקדוקין ופוחיתיהם וכמ"ש בתדבש ע"פ תורי אהב נעשה לך עם נקודות הכסף: **כיפא רבא.** כדמפרש ר"ל. וכמ"ש ומלאה הארן דעה כמים ליה מכסתיה: **כין גל גדול לגל גדול גלים קטנים.** עשרת הדברות היו כלליות ונקרא גל גדול וביניהן הקדוקין תורה ודברי סופרים והן גלים קטנים ח"ש יפה לימדני כו': ה"ג **ג"ר שנתנומא כו' דרכי פנחס** **כרכי מאיר ניחא לרבי יהודה קשיא ס"ם היקן מנח.** דלר"מ היה מקום לס"מ כדלעיל אבל לרבי יהודה הס"מ מונח ומנני כמין גלסקין כו'. ובנבלין **שם** איתא תרנו שבשיטו שלשתיו עליו הי' הס"ם מונח: **[ב]** מן **מל** דעתה' דר"י עד מ"מו דר"מ ל"נ. כי כבר נרסינן לה לעיל קודם מ"ש דר"י: **[ל]** ל"ל ע"ד דר' יהודה. ובו' בספר תקלין מדמין ומתלת טעם לנבח לכל הנרסאות הכ"ל: **[מ]** ה"ג תורה שנתן הקב"ה למשה **אם** לנבח תרוייהו בשם שחוזה מוכללת מאם מלינה בשם שנתנה בשם שנאמר מימינו וכו':

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com